
INFORMATOR WYDZIAŁOWY

Wydział Matematyki i Informatyki UAM, ul. Matejki 48/49, 60-769 Poznań

grudzień 1993

Rada Wydziału na posiedzeniu w dniu 15 listopada rozwiązała ogłoszony przez J.M. Rektora konkurs na dwa stanowiska profesorów zwyczajnych i trzy stanowiska profesorów nadzwyczajnych. Uznanie Rady uzyskały kandydatury prof. dr hab. Stanisława Szuffli i prof. dr hab. Mirosława Krzyński na stanowiska profesorów zwyczajnych, oraz doc. dr hab. Andrzeja Rucińskiego, dr hab. Romana Murawskiego i dr hab. Pawła Domańskiego na stanowiska profesorów nadzwyczajnych. Dziekan Wydziału podkreślił wysoki poziom merytoryczny wszystkich przedłożonych Komisji Konkursowej kandydatur i wyraził ubolewanie z powodu wynikającej z przepisów możliwości obsadzenia tylko trzech stanowisk profesora nadzwyczajnego.

* * * * *

Po posiedzeniu Rady Wydziału odbyło się uroczyste spotkanie z okazji 65-lecia urodzin prof. dr hab. Juliana Musielaka. W czasie spotkania Dziekan, prof. dr hab. Michał Karoński odczytał list gratulacyjny jaki J.M. Rektor przesłał Jubilatowi, przedstawił także zebranym sylwetkę Profesora i Jego osiągnięcia naukowe, dydaktyczne i organizacyjne. Następnie, w imieniu uczniów, pani Dziekan doc. dr hab. Magdalena Jaroszewska opisała sylwetkę Profesora z nieco innej perspektywy, zwracając uwagę na jego walory moralno-etyczne. Życzenia Profesorowi złożyli także przedstawiciele Zarządu Oddziału Poznańskiego PTM podkreślając zasługi Profesora dla Towarzystwa, w którym pełnił funkcję Prezesa Oddziału Poznańskiego, a w ostatniej kadencji funkcję Prezesa Zarządu Głównego.

* * * * *

Dnia 2 grudnia, w gabinecie J.M. Rektora odbyła się uroczystość wręczenia Księgi Pamiątkowej ofiarowanej prof. dr hab. Marii Steffen-Batogowej i prof. dr hab. Tadeuszowi Batogowi z okazji 60-lecia Ich urodzin. W czasie spotkania przy kawie, w którym obok J.M. Rektora udział wzięli także przedstawiciele Wydziałów Matematyki i Informatyki oraz Neofilologii, prof.prof. Batogowie m.in. podzielili się ze zebranymi informacjami dotyczącymi wykorzystania algorytmu transkrypcji fonetycznej do budowy syntetyzatora mowy na podstawie tekstu ortograficznego.

* * * * *

Dziekan, prof. dr hab. Michał Karoński został wybrany członkiem Komitetu Nauk Matematycznych PAN. Obok prof. dr hab. Mirosława Krzyński, Dziekan jest drugim reprezentantem Wydziału w Komitecie.

* * * * *

Dr hab. Paweł Domański i dr hab. Tomasz Łuczak otrzymali nagrody naukowe Wydziału III PAN. Tym samym, już trzeci rok z kolei laureatami tej nagrody są przedstawiciele naszego Wydziału.

* * * * *

W ubiegłym miesiącu został rozstrzygnięty konkurs na inicjatywy dotyczące poprawy jakości nauczania na uczelniach wyższych ogłoszony na początku bieżącego roku przez Fundację im. Stefana Batorego. Do konkursu zostało zgłoszonych z całego kraju 241 projektów. Jury konkursowe przyznało 12 równorzędnych nagród, w tym Wydziałowi Matematyki i Informatyki UAM za projekt "Reorganizacja studiów matematycznych". Wśród laureatów znalazł się również Instytut Etnologii UAM za projekt "Laboratorium integralne – kultura Maghrebu". Spośród siedmiu wyróżnień jedno przypadło Zakładowi Dydaktyki Chemii na naszym Uniwersytecie za "System edukacyjnych programów komputerowych w nauczaniu; dydaktyka chemii na studiach uniwersyteckich".

* * * * *

Na wniosek Dziekana Wydziału Matematyki i Fizyki złożony w lipcu tego roku, Minister Edukacji Narodowej przyznał studentom naszego Wydziału, Andrzejowi Czygrinowowi (V rok, ST) i Maciejowi Radziejewskiemu (II rok, Informatyka) stypendium naukowe na rok akademicki 1993/1994. Obaj panowie uczestniczą już w życiu naukowym Wydziału. Andrzej Czygrinow latem tego roku wziął udział w konferencjach z teorii grafów w Poznaniu i Edynburgu, a w tym miesiącu wygłosił referat na Warszawsko-Wrocławskim Seminarium z Informatyki. Maciej Radziejewski, dwukrotny laureat Olimpiady Matematycznej (1991,1992) oraz dwukrotny brązowy medalista Międzynarodowej Olimpiady Matematycznej (1991,1992) prowadzi na Wydziale (wraz z dr L. Skrzypczakiem) międzyszkolne kółko olimpijskie dla uczniów szkół średnich.

* * * * *

Księgozbiór Biblioteki Wydziału powiększa się nie tylko drogą stałych zakupów. W 1991 roku włączono do zbiorów 243 woluminy książek pochodzących z daru po zmarłym profesorze Władysławie Orliczu. W 1992 roku Biblioteka przyjęła w depozyt z IM PAN 864 woluminy czasopism i 2308 woluminów książek. W tym roku Biblioteka wzbogaciła swe zbiory o 17 woluminów z Alexander von Humboldt Stiftung, 27 woluminów z Fundacji Volkswagena oraz 30 woluminów książek wydawnictwa Digital Press.

* * * * *

Na swoim III zwyczajnym posiedzeniu w dniu 29 listopada tego roku Senat UAM zaopiniował pozytywnie wnioski Rady Wydziału o mianowanie na stanowisko profesora zwyczajnego profesorów naszego Wydziału: prof. dr hab. Stanisława Szufli i prof. dr hab. Mirosława Krzyśko.

* * * * *

W wyniku wyborów przeprowadzonych na posiedzeniu Senatu członkiem Komisji Dyscyplinarnej dla nauczycieli akademickich został dr Tadeusz Werbiński, a członkiem Odwoławczej Komisji Dyscyplinarnej dla studentów – dr hab. Krystyna Bartz.

* * * * *

Na posiedzeniu Senatu Kwestor, mgr D. Jorasz zreferowała sprawę wykupu dla pracowników Uniwersytetu uprawnień na przejazdy kolejowe w 1994 roku. Według nowego cennika przedstawionego przez PKP, koszt wykupienia dla wszystkich pracowników ulgi 50% na

przejazd we wszystkich pociągach w dowolnej klasie wyniósłby ok. 1,6 mld złotych, a koszt wykupu prawa do przejazdów bezpłatnych we wszystkich pociągach w klasie drugiej – ok. 6,5 mld złotych. Pani Kwestor stwierdziła, że Uczelnia nie jest w stanie pokryć kosztów wykupu uprawnień do przejazdów bezpłatnych. Senat oddelegował specjalną grupę do prowadzenia negocjacji z PKP, a sprawa zniżek zostanie omówiona powtórnie na grudniowym posiedzeniu Senatu.

* * * * *

Dnia 22.11.93 odbyło się w Rektoracie spotkanie dotyczące programu TEMPUS. Było ono w głównej mierze poświęcone wyjazdom studentów w ramach tego programu. Spotkanie prowadziła pani Agnieszka Głowinkowska, zajmująca się na naszej Uczelni sprawami TEMPUSA, uczestniczył w nim jako przedstawiciel naszego Wydziału dr Krzysztof Pawałowski. Warunkiem koniecznym do wystąpienia przez opiekuna studenta o fundusze na pobyt podopiecznego za granicą jest nawiązany kontakt naukowy z co najmniej dwoma odpowiednimi zachodnimi ośrodkami naukowymi. Stwierdzono, że głównym, bardzo w tej chwili podkreślanym celem programu TEMPUS jest osiągnięcie zbieżności w edukacji na terenie przyszłej zjednoczonej Europy. Zwrócono także uwagę na konieczność całkowicie bezbłędnego sporządzania dokumentacji przy staraniu się o wyjazd, w przeciwnym razie podania będą odrzucane bez powiadamiania zainteresowanych osób. Wszelkich informacji na temat programu udziela pani A. Głowinkowska, tel. 536-251, wew. 311.

* * * * *

Zgodnie z zarządzeniem J.M. Rektora, od dnia 1 stycznia przyszłego roku wprowadzona zostaje na Uczelni bezgotówkowa wypłata wynagrodzeń.

* * * * *

W sieci e-mail pojawiły się wiadomości o wprowadzeniu, w związku z podatkiem VAT, znacznych opłat za użytkowanie sieci, w tym za korzystanie z usług Internet. Wiadomości te zostały sprostowane przez pana Macieja Kozłowskiego, członka Zespołu Koordynującego NASK (Naukowej i Akademickiej Sieci Komputerowej). Całkowicie bezpłatne usługi w zakresie EARN, co jest wynikiem statutu EARN stanowiącego, że od użytkowników końcowych tej sieci nie pobiera się żadnych opłat, a koszty w całości pokrywane są przez organizacje sponsorujące. Pozostałe usługi sieciowe w sieci NASK są płatne, jednakże jednostki finansowane przez KBN uzyskują w 1993 roku 100% ulgi w opłatach za korzystanie z tych usług na zasadzie pokrywania kosztów przez KBN. Jedyne dodatkowe opłaty, które Uniwersytet zmuszony jest ponieść wynikają z faktu wprowadzenia podatku VAT (od 5 lipca tego roku). Budżet NASK w tym roku nie przewidywał wydatków na taki cel i KBN zlecił opłacenie tego podatku użytkownikom sieci. W przypadku Uniwersytetu koszt wyniósł 10.5 mln złotych, co wobec około 1000 korzystających ze sieci jest sumą znikomą.

* * * * *

Wydział wzbogacił się o stację roboczą DEC 5000/25, którą otrzymał z Ośrodka Informatyki UAM w ramach Fundacji Mellona. Obecnie realizowany jest zakup dla Wydziału 30 kart sieciowych EtherLink III firmy 3Com. W karty te, umożliwiające dostęp do sieci Internet, zostaną wyposażone mikrokomputery w pokojach pracowników. Po rozpatrzeniu ofert wybrany został wykonawca instalacji sieciowej w Collegium Mathematicum.

★ ★ ★ ★ ★

W laboratoriach Pracowni Mikrokomputerów, w ramach lokalnej sieci składającej się z 30 terminali, udostępnione zostały studentom dwa systemy operacyjne UNIX (Solaris 2.1 na stacji roboczej Sun SPARCstation LX i Ultrix na stacji DEC 5000/25). Przedsięwzięcie było możliwe m. in. dzięki zakupieniu dziesięciu kart sieciowych z funduszy TEMPUSA, JEP 1941.

★ ★ ★ ★ ★

Wydział przystąpił do zbierania danych na potrzeby systemu BEST Europe. BEST Europe jest naukową bazą danych tworzoną przez szkocką firmę Longman Cartmill Ltd. Umieszczone w niej dane dotyczące przebiegu pracy oraz osiągnięć naukowych wszystkich pracowników Wydziału ze stopniem doktora habilitowanego dołączone zostaną do podobnych danych zebranych w innych krajach i wydane w postaci CD-romu.

★ ★ ★ ★ ★

Doc. dr hab. Zbigniew Palka w dniach 11–20.11.93 przebywał w Nowym Jorku (Baruch College) oraz w Minneapolis (University of Minnesota), gdzie brał udział w konferencji Random Discrete Structures i IMA Workshop. W IMA Workshop brali także udział doc. dr hab. Andrzej Ruciński i dr hab. Tomasz Łuczak, który wygłosił jeden z referatów plenarnych.

★ ★ ★ ★ ★

Dr Irena Skipor-Rybacka wygłosiła referat na sympozjum, które w dniach 25–29.10.93 zorganizowało we Wiedniu Międzynarodowe Stowarzyszenie im. Janusza Korczaka.

★ ★ ★ ★ ★

Dr Wojciech Gajda przebywał w dniach 22.11.93 – 13.12.93 na Uniwersytecie w Bielefeld w ramach udziału w programie badawczym.

★ ★ ★ ★ ★

Notatka

W lutym tego roku minęła 50-ta rocznica śmierci jednego z największych matematyków – Dawida Hilberta. Jego osiągnięcia w różnych działach matematyki znalazły dawno uznanie i zajęły właściwe im miejsce. Hilbert zajmował się jednak nie tylko konkretnymi technicznymi problemami, ale potrafił też patrzeć na matematykę jako całość. Świadectwem tego może być na przykład jego wykład na II Międzynarodowym Kongresie Matematyków w Paryżu w 1900 r., w którym sformułował owe słynne 23 problemy. Dwa pierwsze dotyczyły podstaw matematyki. Pierwszy został rozwiązany przez K. Gödla (1939) i P. Cohena (1963), którzy pokazali, że aksjomat wyboru i hipoteza kontinuum są niesprzeczne i niezależne od pozostałych aksjomatów teorii mnogości Zermelo–Fraenkla. Problem drugi dotyczył kwestii ugruntowania matematyki klasycznej (operującej pojęciem nieskończoności aktualnej) i związany jest z tzw. programem Hilberta, który to zaproponował pewną metodę redukcji matematyki klasycznej do matematyki finitystycznej (mówiącej tylko o obiektach skończonych, danym nam jasno i wyraźnie). Twierdzenia K. Gödla (1931) pokazały, że programu Hilberta w takiej postaci nie da się zrealizować. Nie obaliły one jednak

samej filozofii redukcjonistycznej Hilberta. Dalej więc prowadzono badania wzmacniając z jednej strony dopuszczalne środki (tzw. uogólniony program Hilberta), a z drugiej badając w stosunku do których fragmentów matematyki program Hilberta może być jednak zrealizowany (tzw. zrelatywizowany program Hilberta). Właśnie ten ostatni kierunek rozwija się bardzo intensywnie w naszych dniach zyskawszy silny impuls ze strony tzw. matematyki odwrotnej (reverse mathematics) Friedmana–Simpsona. Zajmuje się ona badaniem roli pewnych aksjomatów istnienia zbiorów w zwykłej matematyce, a więc na przykład w topologii, algebrze, analizie, równaniach różniczkowych itd. (pokazując też przy okazji, że – wbrew potocznej opinii – istnieją jednak silne związki między logiką i podstawami matematyki a “normalną” matematyką!). Uzyskane wyniki dowodzą, że **program Hilberta może być częściowo zrealizowany**, tzn. że znaczne (i ważne) fragmenty matematyki klasycznej mogą być jednak finitystycznie ugruntowane! Co więcej, wynikają z nich też pewne wnioski (bezpośrednio) interesujące “normalnych” matematyków. W szczególności okazuje się, że każde twierdzenie analitycznej teorii liczb, które może być sformułowane jako Π_2^0 zdanie (czyli zdanie postaci $\forall x \exists y \varphi(x, y)$, gdzie φ nie zawiera już żadnych kwantyfikatorów) i w którego dowodzie wykorzystuje się całkowanie po konturze, może być udowodnione w sposób elementarny! Podobnie w sposób elementarny można udowodnić twierdzenie Artina (stanowiące rozwiązanie siedemnastego problemu Hilberta). Wydaje się, że Hilbert byłby zadowolony z takich wyników!

dr hab. Roman Murawski

* * * * *